

Z I D O V

GLASILO ZA PITANJA ŽIDOVSTVA

UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB
ILICA BROJ 41. III. KAT

IZLAZI SVAKOG PETKA
RUKOPISI SE NE VRAĆAJU

PRETPLATA: GOD. 100 D. POLUGOD. 50. D.
ČETVRTGOD. 26 D. POJEDINI BROJ 2. D.

K XIV. kongresu

II.

ŠEKEL.

Za posljednjih godina često se je raspravljalo o potrebi preuredjenja cionističke Organizacije. U kompleks toga pitanja ide rasprava o preseljenju Egzekutive u Jerusolim, o reorganizaciji pojedinih zemaljskih Saveza, o promjeni kompetenca Akcionog Komiteja, a i diskusija o šekelu. U toj diskusiji nije se poglavito govorilo o visini šekela, nego o preuđenju čitavoga sistema, kako se taj šekel uplaćuje, kako se i komu se broji i kako se na kraju po njemu određuje brojčana snaga jedne frakcije u organizaciji i na kongresu.

U ranijim godinama Svjetske Cionističke Organizacije postojao je samo jedan šekel. Unutarnje opredjeljivanje u cionizmu moralo se je ogledati i u organizaciji, pa su predstavnici raznih većih grupa zatražili, da se broj njihovih pristasa mora da istakne ondje, gdje se pokazuje suma organizovanih cionista — dakle šekelom. Grupe se konstituirale neovisno o Cionističkoj Organizaciji i uređiše svoje autonomne organizacije. Ali unatoč tome one su ušle u Svjetsku Cionističku Organizaciju, tražeći da se njihova naročita udruga manifestira i unutar organizacije, a poglavito u našem parlamentu, na cionističkom kongresu. Uvedeni su postepeno posebni šekeli za te grupe, koje se nazivaju frakcijama. Uveden je crveni šekel socijalističke stranke Poale Cijon, pa šekel frakcije ortodoksa Mizrahi, zeleni šekel Hitahduta, a za one, što ne pripadaju nijednoj od tih grupa, ostade i dalje tako zvani »obični« ili »modri« šekel, koji pokazuje jednostavno, općenito pripadništvo Cionističkoj Organizaciji. Nijedna frakcija ne izdaje svoj šekel, nego sve te šekele izdaje londonska Egzekutiva, obilježivši tek pojedine vrste šekela nekom naročitom oznakom: tekstom, bojom itd.

U posljednje vrijeme nekoliko je puta iznešena ideja o uvedenju jedinstvenoga šekela. Svaki bi cionista, pripadao on kojoj god frakciji ili stranci, uplatio jednaki zajednički šekel. Brojčana veličina grupa ne bi se više očitovale u šekelu nego u uredbi, koja bi se uvodjenjem jedinstvenoga šekela imala daleko više izgraditi i usavršiti, nego što je dosada bilo. Za kongres su se delegati uvijek birali, ali izborna je živahnost zavladała samo ondje, gdje je bilo više kandidatskih listina. Uz jedinstveni šekel morala bi se dakle snaga grupa ogledati u rezultatima izbora za kongres. Prema tome bi interes bio jači

i sudjelovanje u izborima veće. Ali bi se uporedo s time imalo da provede veće i obilatije upućivanje pojedinaca u probleme savremenoga cionističkoga života. Dosada je u mnogo slučajeva dolazilo do konkurence u prodaji raznih šekela, a nakon uvedenja jedinstvenoga šekela nestalo bi prigovora, koji su se na pr. stavljali za prošlog kongresa Mizrahiju, da je korumpirao svoj šekel prodavavši ga, a da nije pitao tko je kupac.

Prijedlozi o uvedenju jedinstvenoga šekela pali su na prošlom kongresu sa lijevice socijalista i sa desnice Mizrahija. Danas ga predlažu i neki stamcionisti. Zemaljska cionistička organizacija za Njemačku zagovara sada uvedenje jedinstvenog šekela, a u vezi s obrazovanjem tako zvanih »Teritorijalnih Saveza«, u kojima bi bile zastupane sve frakcije i grupe, koje rade na jednoj teritoriji ili odredjenije u jednoj državi. U ovim »Teritorijalnim Savezima« provodila bi se borba između grupa i stranaka, koje mogu i dalje da budu organizirane u internacionalnoj stranačkoj organizaciji (Hitahdut, Mizrahi, Poale Cijon itd.).

*

Na 13. kongresu prihvaćen je prijedlog poale-cionističkoga vodje Berla Lockera, da se uvede jedinstvena cijena šekelu, koja će otprilike odgovarati prosječnoj naplati jednoga radnoga sata. Njemački cionisti zagovaraju u svojim prijedlozima za kongres, koje smo u prošlom članku bili spomenuli, povišenje cijene šekelu na 3 do 4 šilinga (otprilike 45—60 dinara). To opravdavaju dvojako: prvo treba da se uplata šekela jače osjeti, a drugo da se poprave financije Cionističke Organizacije.

Jedan dio svojih troškova pokriva Cionistička Organizacija prihodom od redovitog šekela, dok drugi mora pokrivati od Zlatnog šekela i izvanrednog fonda. Čini se, da se problem financijskoga obezbjedjenja Cionističke Organizacije ne će moći riješiti poskupljenjem šekela, jer će se onda raspacati manji broj, pogotovo kad se uzme u obzir i doprinos za zemaljsku organizaciju. Poskupljenje šekela ojačat će njegovu čistoću, ali financiranje organizacije morat će potražiti drugo vrelo. Pojačana propagandna djelatnost Egzekutive, koju sa svih strana traže, iste stabilizovano namaknuće potrebnih sredstava. Šekel, bio on jedinstven ili raznovrstan, ne može to da daje. Šekelom će se vazda pokrivati samo jedan dio izdataka i on će u glavnoj svojoj sadržini biti očitovanje pripadništva Cionističkoj Organizaciji, dokaz njene numeričke snage, to

pouzdaniji dokaz, što će njegova uplata biti teža.

*

Pred dvije godine javila se u omladini težnja, da se uvede naročiti omladinski šekel. Velike skupine omladine ne pripadaju potpunoma nijednoj orijentaciji u cionizmu, koja imade svoje šekele, a ima opet nekih osobina, koje je udaljuju od skupa cionista modroga šekela i zatražile su, da se o tom njihovom stanju u pokretu vodi računa. Uvodjenjem jedinstvenoga šekela ne bi se taj zahtjev uklonio posvema, nego bi se prenio u uređenje i grupaciju unutar zemaljskih organizacija, kad bi se one udesile prema planu njemačkih cionista. Opravdanje zahtjeva za omladinskim šekelom jest u onome, što je rečeno o opredjeljivanju omladine unutar cionizma. Ali sa druge strane ima razloga, što zbog stvarnih konzekvenca, kojima bi uvodjenje toga šekela urodilo na pr. na kongresu i drugdje, govore protiv toga zahtjeva. Ovo se pitanje omladinskoga šekela ne može posvema raspraviti u zbijenim recima ovoga članka, pa ćemo se na nj vratiti drugom kojom zgodom.

Ženski pokret za reformom u jevrejskom bračnom pravu

Donosimo ovaj članak poznate naše javne židovske radenice o temi, koja svojom važnošću zavredjuje pažnju svakoga, koji se je iole zamislio u socijalnu sadržinu naše religije i odredaba našega ženidbenoga prava, a naročito svih onih osoba, koji igraju zvanjem svojim ili položajem ulogu u našem oficijelnom i neoficijelnom vjerskom životu. U praksi se dešavaju slučajevi, u kojima bi na pr. koji rabin rado htio da pomogne ženi, ali ne može, jer mu ne dopuštaju tradicionalni propisi. Prijedlog o promjeni tih propisa o braku, naročito o položaju žene u njemu zadire u jedan od najvažnijih kompleksa života i propisa naše tradicije, pa traži opreznu i savjesnu diskusiju, kako se ne bi samo za volju modernističkih ideja pokušalo potresti osnovicama na kojima počiva židovski život u porodici. Mi ćemo prema našoj novinarskoj dužnosti svima, koji hoće da kažu svoje naziranje o toj stvari, rado dati mogućnost, da iznesu svoje stajalište.

Uredništvo.

Danas, kada se kod svih kulturnih naroda javlja potreba da se ženi, u svakom pogledu, da ravnopravnost, jevrejsko bračno pravo — od pre 500 godina — ostaje neizmjenjeno. Pravo koje danas najviše pogadja i spuľava ženu.

Kao što svi prosveteni narodi tokom vremena popravljaju i menjaju svoje zakone znajući da se isti zakoni ne mogu svagda primeniti, tako su se i kod nas pojavili potreba i pokret, koji idu za tim, da se taj položaj jevrejske žene popravi.

Žene uvidjajući tu zakonsku zapostavljenost i nepravdu, koju usled toga trpe, pokrenule su to pitanje u želji da poprave taj gotovo neizdržljivi položaj. To pitanje treba da zainteresuje cijelu našu zajednicu.

Ideja i pokret počinu iz Londona, gde je osnovano »Društvo za poboljšanje zakonskog položaja jevrejske žene«. Na čelu Društva nalaze se: gđja Ernest Leser iz Engleske, gđja Cadok Kan iz Francuske, gđja dr. Jozefa Ešelbahera, rabina iz Nemačke, i gđje Mihael Adlera i L. Hahsa iz Engleske. Skoro u svima državama društvo ima svoje saradnike.

Osnivači Društva ne pripadaju onom pokretu, koji želi da u Palestini zavede mesto crkvenog — građanski brak. Cilj je Društvu da brak bude i dalje verska institucija, pod zaštitom naše crkve, ali samo da bračno pravo bude reformisano, naročito u koliko se ta reforma odnosi na položaj žene u njemu. U tome smislu Društvo je uputilo jednu predstavku rabinima, koji su gotovo iz svih zemalja došli na svečano otvaranje jevrejskog univerziteta u Jerusalimu. U predstavci mole, da se nadje puta i načina, za poboljšanje ženinog prava, pred jevrejskim zakonom, ali samo u duhu naše vere i tradicije.

Ovaj je pokret u toliko simpatičniji, u koliko ga odobravaju i naše verske starešine od autoriteta. Nekoliko naših čuvenih rabina shvativši taj pokret najidealnije, pokrenuli su pitanje o osnivanju jedne »Rabinske Centralne Organizacije«, koja bi potpomognuta od rabina sviju zemalja, služila kao autoritet u rešavanju toga pitanja.

Tim faktima treba dodati neka mesta iz naših zakona, koja naročito pogadjaju ženu, da bi se po njima moglo oceniti koliko se neprijatnosti, i nepravde ženi - majci nanosi. I koliko bi upropašćenih života bilo manje da su te odredbe drugojačije.

Navodim činjenicu da i danas postoje mesta, u kojima se venčanja ne upisuju u zvanične knjige. Čime će ta žena dokazati, da je živela u zakonitom braku, a deca da su bračna? — Koliko je dalje nesreća poticalo otuda što su neke žene stupale u drugi brak, u uverenju da im Get i bez građanskog razvoda daje zato slobodu? Sta da kažemo kad se žena, i bez svoje krivice, primora da primi Razvod-Get, ili kad se, kad muž nije u mestu, Get dostavlja preko

opštine. Ističem naročito ovaj običaj, ostao iz prastarog doba, da žena, u slučaju nestanka muža, ne sme stupiti u drugi brak. To je pitanje u svima zakonodavstvima rešeno na taj način, što se nestali oglašava za umrlog. Zar se tu ne može naći način, koji se neće kositi sa našom verom, ili taj slučaj rešiti po građanskom zakonu dotične zemlje. Sta da kažemo za nepravdu da žena može dobiti razvod samo ako muž dozvoli. Zar da se ne učini ništa za te žene, koje se smatraju našom nacionalnom nesrećom.

Jedno pitanje od naročite interesantnosti je i Halica. Čemu taj prastari običaj, koji ženu često izlaže velikim neprijatnostima? Ili slučaj da se žena razvedena — ili koja je primila Halica ne može udati za jednog Koena, bez obzira da li je brak razveden njenom krivicom, ili bez toga, tim pre, što danas Koeni, nisu više sveštenici u Hramu.

To su u glavnom najbolnija mesta našeg zakonodavstva prema ženi.

Borba žena za njihova prava kod drugih naroda prešla je davno već na teren javnoga prava. Jevrejka ima tek da se bori za najosnovnija prava, koja čovek ima u svojoj najužoj zajednici, porodici. Svakako jedna anomalija. Žensko pitanje je u svojoj osnovi ekonomsko pitanje. Postajući jači ekonomski faktor u porodici, žena kroza nju postaje značajniji član zajednice o kojoj ova mora više voditi račun. S toga ona mora prvo dobiti ravnopravnost u porodici. To je prva etapa kojoj žena dolazi u borbi za svoja prava. Jevrejka u bračnome pravu nije ravna čoveku, ona nema ona prava, koja žene drugih naroda već davno imaju. S toga je njena dužnost da se pokrenuto pitanje, već iznijeto u ovome članku, pretvori u delo. Ali je to ne manja dužnost i ostalih. Jevrejka je stup porodice, prema tome i naroda. Zato je dužnost svih da doprinesu izvođenju te reforme u našem zakonodavstvu.

Treba stati u redove onih, koji žele da u duhu naše vere i tradicije ublaže zakon i koji se bore za pravdu. Zaštitimo jevrejsku ženu od nepravilnosti u našem zakonu. Budimo uvek nosioci kulture i pravde. Zaštitimo ženu i dete.

Beograd, maja 1925.

Jelena S. de Majo.

Hebraizacija i židovska škola

Poznato je da je u početku cionističkoga pokreta postojala dvosruka koncepcija, jedna je bila politički cionizam, reprezentiran po Herzlu, a druga, kulturni cionizam, vezan za ime Ahad Haama. Herzl si je zamišljao rješenje židovskog pitanja na jednostavan način. Židove, kojima je u njihovim obitavalištima zlo, koji stoje pod gospodarskim ili socijalnim pritiskom, Židove, koji ne će ili ne mogu, da se asimiliraju, valja naseliti u zemlji — a to ne mora baš biti Palestina — gdje bi mogli stvoriti vlastitu državu i slobodno u njoj živjeti. O poteškoćama, da se za stolice lisuća ili milijune ljudi, u slabo napućenoj i gospodarski slabo razvijenoj zemlji — jer samo takova dolazi za veliku imigraciju u obzir — za malo godina stvore privredne mogućnosti, nije Herzl bio posvema na čistu. Određenog kulturnog i jezičnog pitanja u njegovom planu nema. Glavno mu je bilo rješenje materijalne židovske bijede. Za bijedu židovstva, za potrebu, da se židovskome duhu, koji je u rasulu stisnut i u okove sapeš, stvori rasadište i da mu se dade mogućnost slobodnog razvitka i time tek prava duhovna stvaralačka sposobnost, nije Herzl kao asimilovan zapadni Židov imao dovoljno shvatanja.

Vanrednom je jasnoćom i uvjerljivošću iznosio to pitanje Ahad Haam. Palestina — jer samo Palestina može i treba da postane židovska zemlja — ne može, da nam riješi bijedu Židova. Kapacitet svake nerazvijene još zemlje je neznan. Stvaranje životnih mogućnosti za veće mase u njoj zahtijeva mnogo vremena; naseljivanje može se izvršivati samo polagano i u malom broju. Ali se time ne će umanjiti broj Židova u zemljama, gdje u masama žive. Jer se slabo iseljivanje nadoknadjuje prirodnim porastom, a broj se Židova u ovim zemljama ne smanjuje. Dakle poboljšanje materijalne nužde Židova ne može nam cionizam donijeti. Naprotiv će židovska Palestina potisnuti bijedu židovstva, židovske duše. Židovski duh, koji je u staro doba urodio tako divnim plodovima mora dotaknuvši se palestinskog tla opet dobiti svoju staru stvaralačku snagu. Palestina mora, da postane kulturni centar za narod, što je razasut čitavim

Daganija Alef

1910.—1925.

Piše Josef Baraz, Daganija.

Zemljište Daganije počelo se da obrađuje u godištu 1910.—1911., kad su bile osnovane prve nacionalne kolonije Kineret i Hulda. Vodstvo uprave i rada u Kineretu bijaše još u rukama činovništva, kojem bijaše onda predano i zemljište Um-Djunia- današnje Daganije, s onu stranu Jordana.

Radnici, što bijahu zapostveni u Um-Djuniu, na zemljištu Narodnoga Fonda, stanovahu u Kineretu, idjahu danomice preko Jordana i ostajahu katkada i čitave nedjelje u Um-Djuniu.

Pokazalo se doskora, da je činovnički sistem neodrživ. Ponašanje upravitelja, koji nije nikako mogao da spozna nacionalnu vrijednost kolonizacije i koji nije razumio ni raspoloženje haluca, što su

došli u zemlju da rade, izazvala je žestoku opoziciju radnika. Zatražili su da im se dopusti sudjelovanje u upravi svega, što se tiče rada u mjestu i da ih se ne smatra nadničarima.

Borba, što se onda vodila i koja je urodila i štrajkom, završena je sa zahtjevom, da se naseli jedna radnička kvuca na zemljištu Um-Djunia, koja će biti posvećena neovisna, pa da se tako prvi puta pokuša urediti samostalno radničko gospodarstvo na kooperativnoj osnovici.

Grupa od 7—8 radnika, iskusnih u radu, organizovala se u tu svrhu i otišla u Um-Djuni.

Bijaše zamišljeno, da se taj kolonizacijski pokušaj izvede u ograničenom vremenu, da se iskuša u godini dana, a bez naročitih pretenzija. Rezultati prve godine bijahu upravo toliko uspješni, te su podali ozbiljnu važnost zahtjevima radnika, da Narodni Fond započne čvrstu i jaku kolonizaciju na tom mjestu.

Misao o zadrugarskoj kolonizaciji naišla je na potpuno shvatanje u dr. Ruppina, koji je onda vodio upravu Palestinskoga ureda i Keren Kajemeta. On je mnogo pomogao razvitku ove radne farme.

Radnička kvuca, koja se u Kineretu one godine, kad se je ta kolonija osnovala, skupila i formirala, a onda kasnije radila u Gederu i bila poznata imenom Gedera-komuna, došla je u Um-Djuni, da se ovdje trajno naseli. Ono sve dosada čini jezgru današnje kvuce Daganija. Zaposjednuće mjesta u svrhu trajnog naseljavanja izvršeno je 9. tišrija godine 1911.

Jednu i po godine otprilike stanovahu radnici u arapskom selu u kućama i provizornim barakama i onda se definitivno odseliše na obalu Jordana i jezera Tiberijas do ceste Zemah-Tiberijas. Ovdje se izgradiše kuće i zasadiše vrtovi sa raznim ukrasnim drvećem.

Čitavo područje Daganije iznosi 300 dunama. Do godine 1921. obradivala je kvuca to zemljište, ali kad se je rad sve

svijetom. Emanacija će židovskoga duha zagrijati i prosvjetljiti židvstvo cijeloga svijeta; ono će dobiti novu sadržinu života, povratit će se u duši svojoj k židovstvu i ostal će zaštićeno od raspadanja i propasti.

Danas, kad su konture buduće Palestine već prilično vidljive, pokazuje se sve više ispravnost koncepcije Ahaad Haama o kulturnom središtu. Naseljivanje Palestine ide polaganim korakom. Preseljivanje velikih masa imigranata u kratko vrijeme pokazalo se je iz ekonomskih razloga nemogućim i iz razloga međusobne asimilacije nepoželjnim. Velike mase ne bi se procesu hebraizacije i razvitku židovsko-palestinske kulture tako lako podvrgnule kao sadašnji mali broj useljenika. I ako je sam po sebi broj useljenika prilično znatan, položaj i prilike židovskih masa na istoku na pr. ne mijenjaju se time mnogo. Najviše bi se ovim iseljivanjem smanjio daljnji porast židovskoga proletariata, ali to gotovo i ne ulazi u račun. A hoće li židovskom Palestinom nestati druga strana bijede Židova, politička, i više je nego sumnjivo. I ako dopustimo, da će onda brutalni, više očevidni izgredi nestati, hoće li nestati i manje vidljiva prikraćivanja, brojna suživanja i oštećivanja njihovih prava?

Naprotiv možemo sa sigurnošću ustvrditi, da će Palestina utjecati na diasporu u duševnom pogledu. Počeci se toga već danas opažaju. Niti najokorniji protivnik cionizma ne će moći poreći, da se od postanka cionističkog pokreta i početka našega rada u Palestini može ustanoviti ojačanje židovskog osjećanja, probudjenje židovske svijesti. Sada pak mora biti naše nastojanje, da ovaj preokret ne bude prolazan, da ne naliči upaljenoj slami. Mi moramo i nadalje naš narod činiti prijemljivim za neprekidan utjecaj što ga vrši Erec Jisrael, da veza između zemlje i naroda u galugu postane sve jača. Često se djelovanje Palestine na diasporu spoređivalo s djelovanjem magneta. Ali i magnet djeluje tek u izvjesnoj blizini, pa mu se željezo mora približiti, da ga privuče i zadrži. Čini mi se, da je prigodom otvorenja jerusolimskoga sveučilišta s neke strane naglašeno, da se je dosad u Palestini postiglo najviše na polju hebraizacije. Zaista je tako. Jer što uistinu vrijedi nekoliko desetaka kolonija naprama činjenici, da je budućnost hebrejskoga jezika u zemlji osigurana za uvijek, što, kako je poznato, prije

nikako nije bilo osigurano, i da sav mladi naraštaj misli, govori i pjeva u tom jeziku.

Nije tek dovoljno opaženo da je u diaspori pored napretka na drugim poljima cionističkoga rada hebraizacija najviše zaostala. Svaka čast onima, koji prilažu jedan dio svoga imetka ili dohotka izgradnji Palestine. To što je naš narod doprinio i godimice doprinosi za Palestinu bit će mu na čast za sva vremena. Ali kolik je prema tome broj onih na pr. u našoj zemlji, koji su se potrudili, da nauče hebrejski. Držim, da bi ih se lako moglo da izbroji. A ipak je hebrejski doglasalo i sredstvo, kojim nam se Palestina može jedino da približi, jedina mogućnost, da se uključimo njenom životnom razvitku i da postanemo njegovim sudionicima. Bez hebraizacije ostaje židovstvo izvan Palestine dubokim jazom odijeljeno od nje i njegov preporod, bez oplodna djelovanja Palestine, stavljen je posvema u pitanje.

Ali ono, u čemu su stariji zatajili, možemo očekivati od djece. Škola, židovska škola, može i mora utrti put hebraizaciji židovstva. Jedan od najvažnijih ciljeva židovskih osnovnih škola u našoj zemlji mora biti, da se u njima djeca obučavaju u hebrejskom kao živom jeziku u tolikoj mjeri, da bi se kasnije bez velikog truda u njemu usavršila. Ljudi, koji će iz takovih škola izaći, ne će biti mrtvi udovi na tijelu židovstva. Lako će naći spoj sa Palestinom i sa židovskim životom, koji se ondje bujno i snažno razvija. Iz toga možemo razabrati, kako su nam nužne takove škole. Naše t. zv. konfesionalne škole treba dobro razlikovati od istoimenih škola drugih konfesija. Drugi mogu gajiti svoju vjeru i svoju narodnost i izvan škole. Oni imaju život za se, mi ga imademo protiv sebe. Za naš je škola, židovska škola jedino gajalište, jedino utopište židovskoga bića. Sve je izvan škole održanju naše osebnosti protivno. Nežidovsko dijete i ne može da postane nešto drugo nego što jest, židovsko dijete naprotiv može uslijed njegovom biću neprijateljskih faktora u životu, biti posvema oteto židovstvu, izgubivši sve, što ga s njime veže. Židovski je odgoj ono sredstvo, koje drži židovskoga čovjeka u valima života iznad vode i čuva ga od utapanja. Dakle nije to konfesionalizam ili klerikalizam, koji trebamo da gajimo u našim konfesionalnim školama, ondje treba dati našoj djeci onaj minimum

židovskoga odgoja, koji trebaju kao hranu za svoj put kroz život. To treba da imaju na umu naše židovske općine, a u prvom redu nadležne vlasti, da je židovska škola naš životni dah, i da s njihovim uništenjem nestaje mjesta, koje imade svu dispoziciju da odgaja naraštajeve našega naroda, dajući im plemenitu narodnu, kulturnu i etičku sadržinu židovstva.

Dr. L. Margulies, Bjelovar.

Bilješke

NAKON AMERYEVA PUTA. — STRAJK UCITELJA. — BNE BRIT.

Ima već više od kojih deset dana, što su se vratili u London ministar za kolonije Amery i ministar za zračnu plovidbu Hoare sa svoga inspekcijonog i informativnog puta po Palestini i Iraku. Mnogo je državnika oficijelno i neoficijelno posjetilo Palestinu. Zabilježili smo dosada izvještaje premnogih političara o Palestini i židovskom radu u njoj.

Ministar Amery stigao je u Palestinu, a da nije bio naročito dočekan. Već po vijestima koje su kružile prije otvorenja univerziteta o njegovom putu na Prednji Orijent vidjelo se, da se ovdje radi o putovanju zbog studija prilika na licu mjesta i eventualno zbog nekih odluka, koje bi prema rezultatima toga studija trebale u skoro vrijeme da stvori ministarstvo za kolonije. Tako se govorilo, da će se tek nakon toga posjeta ministra Amerya odrediti nasljednik Herberfa Samuela. Ono, što bismo naročito htjeli da naglasimo ovom prilikom, kad je govor o posjeti ministra Amerya, jest apsolutna stvarnost i trijezna prozaičnost, kojom je ministar Amery kazivao svoj sud o prilikama u Palestini i kojom je uzvraćao na upite, optužbe i urgencije i Arapa i Židova. Po svemu što je rekao odaslanstvima palestinskoga pučanstva, naročito deputacija arapskih nacionalista, pa Vaad Leumia i zastupnicima štampice, dade se lako zaključiti, da je Amery nepristran državnik, stvarnoga naziranja, političar, koji ne voli uvijene fraze, i — što je važno — čovjek, koji se ne oduševljava. Rekao je, da su dojmovi, koje je stekao prolazeći židovskim naseljima odlični. Ali njega sav naš obnovni rad u Erec Jisraelu nije mogao onako zagrijati, kao što je zahvatio čovjeka idealističkog nastrojenja Mac

više razvijao i sveudilj tražio nove ljude, pobojalo se, da će se eventualno izbrisati društvena forma, koju ovo mjesto imade, pa je razdijelilo tlo ovako: u početku u dvije, a onda u tri naselja s imenom Daganija, Daganija Alef, Bet i Gimel. Daganija Gimel likvidirala je iza jedne godine. Bila je osnovana pod perspektivom, da će se provesti velike naprave za natapanje u dolini Jordana. Ali budući da se je odgodilo izvršenje plana, ostalo je tek kvuci zemljište za žito pa se nije mogla da održi. Ostadoše tek dvije kolonije: Daganija Alef i Bet, od kojih svaka obradjuje 1400 dunama. 200 dunama dano je za neko određeno vrijeme pokusnoj stanici cionističke Egzekutive.

Zemljište Daganije imade mnogo vapna pa je dobro za uzgoj žitarica, kao što su ošenica, ječam i zob. Jedan dio zemljišta uređen je već tako, da se može natapati. Ondje se uspješno gaji razno povrće i voće, banane i masline.

Tlo je u Daganiji veoma dobro za uz-

goj povrća i voća, jer plodovi ovdje dozrijevaju prije nego drugdje u zemlji, pa se mogu uz dobru cijenu da prodadu u gradovima Palestine i u Siriji. Najveći se dio povrća iz doline Jordana šalje u Damask.

Najznatnija vrela priroda čine: proizvodnja mlijeka i mliječnih produkata, žito i povrće. Osim toga imade kvuca nasade drvnih mladica, uzgaja perad i pčele itd. Kultura plantaža imade ovdje veliku budućnost. U posljednje dvije godine zasadjeni su u Daganiji gajevi narandža, banana, palmi i vinogradi.

U Daganiji imade danas više od jedne stotine duša, a od tih je 30 porodica i 30 djece.

Životna je forma posvema komunistička u radu, u kuhinji, u uzgoju djece i općenoj odgoji. Klimatske prilike u dolini Jordana su loše. Mjesto leži kojih 200 metara ispod morske razine. vrućina je veoma velika. Osim toga poplavljuje Jordan

svoje obale, voda stvara močvare, plodište i rasadište mnogih mušica, što šire tešku malariju. U posljednje vrijeme nastoji zdravstveni departman vlade da uništi ove štetnike. Prilike su se nešto popravile, ali radikalna promjena nastupit će tek iza regulacije Jordana, koja je vezana uz Ruthenbergov projekt.

Ovi naročiti preduvjeti čine potrebnom gradnju visokih solidnih kuća i dobru hranu. I nasadi, što se sve više množe, važan su faktor za poboljšanje klime. Imade, da će se velika vrućina i neobično bogatstvo vodom pretvoriti u blagoslov, pa će dolina Jordana prehraniti gusto pučanstvo vjernih radnika.

U okolici Daganije mogle bi se da kupe velika površine zemljišta. Time bi se omogućio osnutak čitave mreže kolonija Daganija — kotar Daganija.

Donalda Amery je izrekao riječi kritike o Židovima, o Arapima i o svemu radu u Palestini. S onim, što je kazao o našem djelu, možemo da budemo zadovoljni. Bili smo višnji, da slušamo ili riječi jačeg oduševljenja ili kritiku subjektivne nesklonosti, a sadašnji ministar za kolonije, odgovorni član britanske vlade izrekao je svoj sud nepristrano, bez partije. Na osnovici njegovih izjava dade se izgraditi ispravan sud o radu palestinske uprave, naročito o njenom položaju prema nama. Prije svega treba zabilježiti priznanje Ameryovo, da palestinska vlada ekonomski i kulturno daleko više pomaže arapsko pučanstvo, nego li židovsko. Nama to može da bude pravo i krivo. Pravo zato, jer za sve, što smo učinili u Palestini i što ondje danas vršimo, možemo da kažemo, te smo izveli svojom snagom i svojim sredstvima. A krivo zbog toga, što ima materijalnih teškoća, koje se teško svladavaju i što se neke stvari objektivno prosudjene ne bi smjele da dešavaju, kao na pr. činjenica da židovske škole u Palestini moraju da uzdržavaju sami Židovi, a arapsko se školstvo financira prihodima poreza, koje podjednako plaćaju i Arapi i Židovi. Protiv ovakova stava vlade izneseni su mnogi prigovori u židovskoj štampi u Palestini i u čitavoj cionističkoj štampi. Sam je ministar dalje rekao, da palestinska vlada kod podjele državnog zemljišta daleko više protežira Arape nego Židove. To je on doduše rekao Arapima da odbije nekoje tvrdnje, koje je iznijela arapska deputacija, što ju je primio u Jerusolimu, da se na prvi pogled čini, te se ne smije da uzme kao osnovica jače kritike, ali — kako rekosmo — ministar Amery nije se nigdje u svojim izjavama pokazao partajčnim. Ove izjave ministrove opravdavaju su kritiku iznešenu ranije u našim listovima o postupku palestinske vlade u pitanju školstva, u podjeli državnog zemljišta i u nekim drugim slučajevima. Ali sve to ipak ne dostaje, da se opravda politički nezreo i razumno neshvatljivi stav one grupe cionista, što se skupila oko Vladimira Jakobinskoga i nazvala se revizionistima.

Britanska politika u Palestini mora da se promotri sa gledišta općih prilika na Prednjem Orijentu, a ne smije se prosudjivati izolovano. Može se da shvati zašto se Engleska ne drži slijepo slova palestinskog mandata. Englezi odavna više poštuju zahtjeve praktičnog života nego postulat, koji bi dosljedno izvirao iz takovog ranijeg utanačenoga i iz kojeg manifest. To su činjenice, o kojima valja voditi računa, fakta, koja nas vazda upozoruju na to da sve, što hoćemo, moramo da izvršimo sami i da tek nakon toga treba da zahtijevamo međunarodnu sankciju za ono, što je učinjeno ili što se napredno razvija.

U Londonu, iza svoga povratka nije ministar Amery htio da govori o pojedinostima sa svoga puta. Rekao je, da će o tome uskoro govoriti u parlamentu. Možda ćemo ondje čuti još po koju riječ, koju će trebati uvažiti. Ne zbog toga, da se stvarno štogod promijeni, nego da se razbistre pojmovi i nazivanja o odnosu vlade prema našem djelu u cijelosti i u detaljima. Danas je ovakovošta aktuelno to više, što se zbog skore odluke o vrhovnom komesarijatu stalo da govori nešto više, a i treznije o upravi Palestine i o njenim rezultatima.

★

Štrajk židovskih učitelja u Palestini opet nas je opomenuo na materijalne nedostatke,

na financijalne teškoće rada u Erec Jisraelu. Pokazalo se da povišeni primici Keren Hajesoda još uvijek ne dostaju, da se u Palestini normalno može da odvija rad, koliko god se nastojalo da u ovoj budžetnoj godini sve djelovanje bude upravljeno na konsolidaciju onoga, što je dosada osnovano i stvoreno. Pojačana imigracija vanredno je uvećala izdatke i uvelike prekoračila stavku, koja je u posljednjem budžetu za nju određena i tako stvorila znatne teškoće u finansiranju palestinskoga rada.

Učitelji su stupili u štrajk zbog toga, što su htjeli da odgojni departman palestinske Egzekutive prisile, da preuzme garanciju, te će se učiteljima tačno isplatiti posljednje dvije mjesečne plaće za ovu godinu, to jest za kolovoz i septembar. Bili su se pobojali, da će se dogoditi ono, što se je i lane desilo — da su naima izostale posljednje plaće. Palestinska Egzekutiva kazala je u svojoj izjavi, da ne može preuzeti obveze za namaknuće i isplatu tih potraživanih svota, koje prekoračuju budžet, ali je ipak njenim nastojanjem i arbitražom Nahuma Sokolova nadijeno riješenje ovoga konflikta, pa su učitelji nakon deset dnevnoga štrajka opet počeli da rade. U rješenju govori se o obraničkom sudu. Egzekutiva će garantovati namaknuće novca do visine iznosa, koji je određjen budžetom, prihvaćenim na kongresu. A ako zahtjev obraničkog suda prekoračuje taj iznos, onda se on mora predložiti Akcijonom Komitetu i kongresu na ratifikaciju. Prema tome će se naredni kongres morati po svoj prilici zabaviti prijedlogom za povišenje stavke za palestinsko školstvo, koje je podređeno odgojnom departmanu palestinske Cionističke Egzekutive, sve zbog toga, što palestinski židov ne pridonosi toliko za uzdržavanje tih škola, koliko bi zaista morao.

U budžetu Keren Hajesoda predviđena je za školstvo stavka od 60.000 LE, a učitelji su zahtijevali da Egzekutiva garantira etat od 95.000 funti. Ova diferencija iznosi nešto manje, nego što Keren Hajesod prima posječno svakoga mjeseca u ovoj godini. Ovo već dovoljno ilustrira svu teškoću uzdržavanja našega školstva u Palestini, koje se ondje u posljednje doba vanredno razvilo i kvalitativno pridiglo.

Nadje li se uspješno riješenje financijalnoga problema, bilo bi pitanje riješeno. Novac Keren Hajesoda danas ne dostaje; njegovi bi se prihodi morali veoma znatno uvećati, da se olakšaju materijalne teškoće. I tako i ovo pitanje o financiranju školstva ulazi u općeni problem financija, kojim se ima da pozabavi naredni kongres.

★

Veliki internacionalni red »Bne Brit«, čuvajući tajnost svoga statuta i svoga djelovanja, nije se kao takav javno isticao u aktivnoj saradnji na bilo kojem području židovskoga života. Sazdan na pozitivnoj osnovici i dokraja ekskluzivan, bio je vazda respektovan u židovskom svijetu. U posljednje vrijeme zahvatila je snaga palestinskoga djela sve pozitivne dijelove židovstva, pa je njen utjecaj zašao i u pojedine lože »Bne Brit«, koje su postepeno odlučivale, da će pomagati rad u Erec Jisraelu. Pojedine lože u Americi, Engleskoj, Njemačkoj i drugdje zaključile su da će materijalnom pomoći saradivati u palestinskoj izgradnji.

Nedavno se je održala u Atlantic City internacionalna konferencija čitavoga reda. Ta je konferencija pored ostalih zaključaka

sankcionirala odluke pojedinih loža time, što je zaključila, da »Bne Brit« pomoćne kulturnu i gospodarsku obnovu Palestine i odobrila je zaključak američke lože, da u blizini Jerusolima osnuje vrtni grad.

Uvedena je reforma, koja ukida raniju odredbu o tajnosti i dopušta, da se o djelovanju reda izvještava sva javnost.

Ova se konferencija zabavila pitanjem pomoći židovskim masama u Istočnoj Evropi, i pitanjem emigracije, pa je jednoglasno prihvatila rezoluciju, u kojoj se oštro osudjuje zakon Udruženih Država o ograničenju imigracije.

Zaključak konferencije o pomaganju palestinske izgradnje jest pozitivan gest, koji dokazuje smisao ekskluzivističkoga reda, u kojem nema nacionalnih tendencija, za presudno i dalekosežno djelo kulturne i narodne obnove židovstva.

—1.

Iz židovskog i cionističkog svijeta

Rasprava o »židovskoj drskosti« protiv R. Strickera u Beču. Sedmoga maja bila je u Beču glavna rasprava protiv g. Roberta Strickera i glavnoga urednika »Wiener Morgenzeitung«-a. Sudbeni postupak proveden je protiv njih zbog članka, kojim je Stricker kritikovao presudu suda dr. Neudecka u procesu zubarskog liječnika dr. Kofflera protiv žene jednoga tvorničara, gospođe Emmé Springinsklee. Dr. Koffler bio je optužio ovu damu zbog povika, koji mu je dobačila: »židovska drskost«. Kotarski sudac dr. Neudeck donio je određujuću osudu. U motivaciji ove presude rečeno je, da je dobačeni izraz prava ocjena postupka dr. Kofflera, koji je damu bio na ulici slijedio. Dodatak »židovska« ne sadržava sam po sebi nikakovu uvredu. Pa kad bi se riječ »židovska drskost« shvatila jedinstveno, nije dama govorila o specifičnoj židovskoj drskosti, nego je tek veoma uzbudjena htjela, da nekako podcrta riječ drskost kakovim dodatkom, ne misleći nikako, da bi onim dodatkom »židovska« vrijedjela sve židovstvo.

U »Wiener Morgenzeitung«-u ocijenjena je ova motivacija kao »besramna antisemitska djetinjska lopovština, koja se odavna nije desila u sudbenoj dvorani« i kao »atentat protiv časti i sigurnosti austrijskoga židovstva«. Zbog ovoga članka tužena je sudu »Wiener Morgenzeitung«, a za sudbenog je postupka g. Robert Stricker odmah priznao, da je pisac toga članka i da preuzima potpunu odgovornost za sve, što je u njemu rečeno. Državno odvjetništvo podiglo je optužbu protiv Strickera, u kojoj se kaže, da je kriv zbog prestupka protiv javnoga mira i reda i zbog uvrijede službene časti sućeve, a protiv urednika Krausa podignuta je optužba zbog zanemarivanja njegova uredničkoga nadzora.

Interes za raspravu bio je golem, pa je veoma velik broj publike napunio sudbenu dvoranu. U svom govoru razložio je Robert Stricker, kako je odlučio da piše upravo ono, što je rečeno u spomenutom članku. Rekao je, da se je prije informirao, što je na stvari, i da je nakon toga stekao potpuno i čvrsto uvjerenje, da je motivacija osude zaista uvrijeda židovstva i da je sudac postupao partajski pod pritiskom nekog raspoloženja. Sudac je izjavio, da je »židovska drskost« tek pojačanje pojma »drskosti«. Riječ »židovski« je dopuštena, da se njome jedna ružna stvar učini još ružnijom. »Tad se je u meni«, rekao je Stricker, »pojavilo pitanje, da li bi dr. Neudeck dopustio ovakovo pojačavanje kod izraza »njemačka drskost«, »katolička« ili »protestantska drskost«. Na moj me je postupak prisililo moje pripadništvo židovskom narodu i moj karakter kao židovskoga publiciste.«

Kotarski sudac dr. Neudeck, preslušan kao svjedok, rekao je, da nije antisemita i da je za svoje službe imao židovskoga prijatelja. On je stekao uvjerenje, da je gospođi Springinsklee riječ »židovska« nesvjesno izmakla.

Iza govora državnoga tužioca i branitelja dr. Plaschkesa i nakon zaključne riječi Strickera po-

vukao se je sudbeni senat na vijećanje, koje je trajalo dva sata.

U osudi riješen je graditeljski nadsavjetnik Stricker krivnje prestupka protiv javnoga reda i mira, a redaktor Krausz krivnje zbog zanemarivanja svoga uredničkoga nadzora, ali je Stricker osuđen na globu od 1000 šilinga zbog uvrijeđenja suca Neudorfa, za slučaj neutjerivosti na pet dana zatvora, i to uslovno za vrijeme od dvije godine.

Konferencija s Agudom. Petoga maja započela je konferencija između zastupnika Cijonističke Organizacije i izaslanika Agude. Ponajprije se je govorilo o mogućnostima saradnje kod kupovanja zemljišta u Palestini i o uređenju imigracije. Osnovana su dva pododborna, koja imaju da izrade konkretne prijedloge o ovim pitanjima.

Sjednica, održana dne 6. maja prije podne, raspravljala je o uređenju židovskih općina u Palestini. Zaključeno je, da se obrazuje komisija, koja će kooptirajući neke kompetentne osobe pokušati da nadje putove za dobro rješenje ovoga pitanja. Ova će se komisija sastati u Beču. Njene zaključke morat će da potvrde mjerodavni organi obiju organizacija.

Večernja sjednica istoga dana bila je posvećena raspravi o pitanju proširenja Jewish Agency. Diskutiralo se o karakteru i kompetencijama Jewish Agency. Zaključeno je, da se rasprava o tom pitanju nastavi u jednom kasnijem roku.

U pitanju imigracije i saradnje kod kupovanja zemljišta postignut je sporazum na bazi prijedloga, koja je predložila zajednička spomenuta komisija.

Konferenciji su prisustvovali ispred Cijonističke Organizacije: dr. Hajim Weizmann, dr. Chajes, ravnatelj Keren Hajesoda dr. Bertold Feiwel, dr. Georg Halpern, I. Naiditsch, engleski nadrabín dr. J. Hertz, dr. Daiches i Philipp Mayer kao zastupnik Mizrahija. Agudu su zastupali gospoda dr. Pinchas Kohn, dr. Rosenheim, rabin J. Horowitz, T. Horowitz, Guggenheimer i komercijalni savjetnik Siegmund Bondi.

Izjave ministra Amerya o njegovom putu po Palestini. Londonski list »Jewish Times« donosi izjave ministra Amerya, koje je on nakon svoga povratka u London kazao zastupniku i izvjestitelju nekih londonskih novina. Ministar za kolonije reka je ovo:

»Ministar za zračnu plovidbu i ja otputovali smo u Palestinu s namjerom, da se ondje informiramo i uvjerimo o djelovanju ministarstva za zračnu plovidbu i uprave Kolonijalnog Ureda u Mezopotamiji i Palestini. Ja sam vanredno zadovoljan s rezultatima moga istraživanja. U stvari cijonizma bio sam se ponešto uznemirio zbog napadaja izvršenih protiv mene u nekim londonskim krugovima, jer prema njihovom shvatanju stojim na strani cijonizma. U Palestini su mislili drugačije, da naime stojim na strani Arapa. Uistinu, ja sam se vazda uvelike trudio da budem nepar-tajčan i da odbacim svaku i najmanju predrasudu. Bilo je mnogošta i izvan cijonizma, što me je veoma zanimalo i što sam studirao. Promotrio sam higijenske prilike urođenog pučanstva i lokalne uprave u gradovima i selima, pa sam mogao da konstatujem velik napredak na tom području.«

Ministar Amery rekao je dalje, da nema namjere, te bi uveo neke znatnije administrativne promjene u upravnu praksu mandatarnih područja.

Jednom zastupnika ITA izjavio je ministar za kolonije, da će u donjoj kući za raspravu o budžetu »Colonial Office-a« govoriti o palestinskom pitanju, pa zbog toga ne može mnogo da kaže o svojim izjavama u parlamentu. Tek je jedno rekao: da je stekao veoma dobre dojmove o radu i napretku u židovskim kolonijama i o velikom upravnom radu Herberta Samuela i njegovoga štaba za posljednjih pet godina.

O nasljedniku Herberta Samuela. Nekoji židovski listovi u Poljskoj a i londonski »Jewish Times« donijeli su vijest, da će sadanji sekretar u palestinskoj vladi sir Gilbert Clayton biti imenovan Vrhovnim Komesarom za Palestinu i da će se to imenovanje doskora službeno objaviti. Međutim piše palestinski list »Palestine Weekly«, da mnogo spominjana imena kandidata za nasljedstvo Herberta Samuela kao što su sir Gilbert Clayton, Mr. Matthew Nathan i Ormsby Gore po svoj prilici više i ne ula-

Šekel

je vršenje dužnosti, što je ima svaki Židov, koji želi izgradnju židovske narodne domovine u Erec Jisraelu.

Šekel

je za svakog pojedinca ispovijest pripadnosti ka cijonističkoj organizaciji.

Šekel

je simbol jedinstva cijonističke organizacije.

Šekel

je legitimacija vodstva, kojom zastupa židovstvo pred svijetom, a za pojedinoga cijonista, dokument koji mu daje pravo izbora za svjetski kongres.

Platite stoga šekel!

Ne čekajte, da Vas drugi pozove na plaćanje šekela!

Do koga nitko ne dođe, neka šalje šekel izravno na Savez Cijonista, Zagreb, Ilica 31.

Šekel određen je po Egzekutivi Svjetske Cijonističke Organizacije s 15 dinara, a Savezni doprinos s 30 dinara!

ze u kombinaciju. O imenovanju novoga Vrhovnoga Komesara nema, kako smo to već nekoliko puta naglasili, nikakvih službenih, a ni poluslužbenih vijesti.

Prevoz barjaka palestinskih bataljona u Palestinu. U nedjelju, dne 24. maja prenet će se barjaci nekadanjih židovskih bataljona iz biroa Cijonističke Organizacije u Londonu u Veliku Sinagogu. Svečani prevoz izvršit će se uz pratnju vojske i vojničke glazbe, a nekadanji članovi židovskih baatljona su pozvani da sudjeluju tom svečanom činu. Svečanost u sinagogi obavit će se uz asistenciju vrhovnoga rabina Engleske dr. Herza, rev. Mihaela Adlera i rev. Waltera Levina.

Vojne su vlasti pristale na to, da se barjak 40. (palestinskog) bataljona preveze u Jerusolim, gdje će se pohraniti u kojoj javnoj zgradi ili na kakovom svetom mjestu. Kralj je već potpisao dekret, a predviđeno je, da barjak stigne u Jerusolim do Hanuke.

K demonstracijama protiv Balfoura u Damasku. ITA javlja iz Palestine, da je francuski konzul u Jerusolimu uskratio vidiranje pasoša jednoj grupi palestinskih Arapa, koji su htjeli da putuju u Siriju, da iskažu svoje simpatije žrtvama demonstracija protiv Balfoura. Palestinska arapska štampa napala je zbog toga francuskoga konzula.

U Damasku su nedavno predana sudu 54 Arapa, koji su učestvovali u demonstracijama protiv Balfoura.

Nova opasnost rata u Hedžasu. Iz Damaska su mnogim evropskim listovima stigle vijesti, da se u Hedžasu vrše ozbiljne pripreme za rat. Rudji Paša otputovao je u Džedu, da preuzme komandu hedžaskih grupa. Vahabiti su pod vodstvom svogasultana Ibn Sauda obsjedali kralja Alia, sina i nasljednika protjeranog kralja od Hedžasa Husejina. Isto se tako javlja o namjeri Vahabita, da ponovno napadnu Transjordaniju, gdje boravi Husejin kod svoga sina, transjordanskoga emira Abdula. Ova se njihova namjera dovodi u vezu sa vijestima, koje govore o formiranju trupa Husejinovih, koje se skupljaju u Transjordaniji, da odanle spremno započnu ponovnu borbu protiv Vahabita. Govori se, da su Vahabiti sakupili na granici Transjordanije nekih 12 hiljada momaka.

Ove su vijesti protivne ranijim informacijama o nekom ugovoru između Vahabita i Velike Britanije, kojim su se na pr. Vahabiti obvezali, da ne će provaljivati u Transjordaniju, kako su to pred koji mjesec bili učinili.

Židovsko zemljoradničko naselje u južnoj Francuskoj »Židovska svjetska pomoćna konferenca« (Jüdische Welthilfskonferenz) studira plan o naseljenju židovskih poljoprivrednih radnika u jugozapadnom departmanu Francuske. Naseljivanje trebalo bi se da provede uz pomoć vlade. Govori se, da je francusko ministarstvo za poljoprivredu principiuelno pristalo uz taj plan, koji je inicijirao Andre Späre.

Umorstvo haluca u Kišinjevu. Vojni komandant u Kišinjevu zabranio je svaku manifestaciju na dan prvoga maja i naredio da se vodi stroga potraga za komunistima, koji su navodno raspačavali revolucionarne proklamacije. U noći od 30. aprila na 1. maja prolazili su ulicama određi političke policije i pretraživali prolaznike. Jedna je patrola susrela mladoga cijonistu Benedika Reichina, koji se spremao da doskora otputuje u Palestinu, gdje mu je ujak iz Amerike kupio zemljište od 125 dunama u koloniji Balfurija. Mladoga Reichina pozove patrola da stane; prije nego što se je sabrao i razumio zapovijed, opaljen je na nj hitac. Nekoliko časaka nakon toga podlegao je ozljedi. U džepovima ubijenoga, koji je za života bio podaleko od svake komun. politike, nenadano su, vele, nakon njegove smrti pronađeni komunistički letaci. Cijonistička Organizacija pozvala je vlasti da provedu strogu istragu i zamčila je lojalnost ubijenoga. Ova zamolba nije dosada izvršena.

Hiljade besarabskih Židova bilo je na pogrebu žrtve policajne svojevoljnosti i provokacije. Zastupnik rabin Zirelsohn održao je snažan nadgrobni govor. Ovaj će slučaj biti iznešen u parlamentu.

Prva konferenca »revizionista«. Devetoga maja završena je u Parisu prva konferenca cijonista-revizionista, grupe, koja se okupila oko Vladimira Jabotinskya. Ta se grupa naziva i aktivistima. Konferenci je prisustvovalo 30 delegata iz Parisa, Jerusolima, Jafe, Beča, Soluna, Londona, Rige, Sofije i Gdanskoga. Predsjedali su konferenci izmjenično Vladimir Temkin, Isaak Cohen i Vladimir Jabotinsky. Održani su referati o sadanjim prilikama u Palestini (M. Grossmann i J. Weinschal) o židovskoj emigraciji (dr. S. Tiomkin) o zemljišnoj reformi u Palestini i cijonističkoj financijalnoj politici (Truris), o problemu Jewish Agency (V. Temkin). Prof. Kolischer referirao je o cijonistič. izbornom sistemu, dr. Perlmann o hebrejskim školama u Palestini, M. Berchin o organizaciji i taktici, a Jabotinsky razvio je politički program grupe i razložio problem zaštite Palestine.

Konferenca je prihvatila program u kojem se kaže, da je cilj cijonizma izgradjenje Palestine i Transjordanije do židovske zajednice, do samostalne države; slobodna imigracija židovskih masa u Palestinu jedini je način da se pomogne bijedi židovskoga naroda. Transjordanija mora da se pripoji Palestini. Svaka reprezentativna institucija u Palestini sa arapskom većinom protivise mandatu. U numeričkoj relaciji za te institute treba uzimati u obzir broj svega židovstva i izvan Palestine. Vrhovnoga Komesara imenovat će mandatarna vlast uz odobrenje Cijonističke Organizacije. Odgovorna mjesta u Palestini mogu da se dadu samo onim ljudima, koji priznaju izgradnju židovske narodne domaje zadaćom uprave. Kontrolu imigracije može da vrši samo Cijonistička Organizacija.

Osim toga prihvaćene su rezolucije u kojima se traži da se sve nekultivirano zemljište u Palestini i Transjordaniji preda Cijonističkoj Organizaciji kao zemljišna rezerva za kolonizaciju. Židovima i Arapima, dijelit će se u Palestini zemljište uz jednake uvjete. Treba da se zaključi nacionalni zajam s oficijelnom garancijom. Židovska se legija ima opet da obrazuje, pa će činiti jedan dio britanske posade. Sve članove Jewish Agency treba da bira cijonistički kongres i njemu će oni biti odgovorni. Izborno pravo za kongres imaju svi stanovnici Palestine, darovatelji za cijonističke fondove i članovi židovskih društava, koji saraduju u izgradnji Palestine. Izborni su okruzi teritorijalni pa isključuju frakcije, kao što su Mizrahi i Hitahdut.

Konferenca je pored toga prihvatila rezoluciju, u kojoj se pozdravlja osnutak neovisne organizacije Brit Hašomer, kojoj je cilj da među omladinom u Palestini i diaspori širi duh židovske legije.

Udruženje cijonista-revizionista koje u Parisu izdaje svoj list »Rasvjet« (Zora) na ruskom jeziku, smatra sebe dijelom Svjetske Cijonističke Organizacije, ali si pridržava pravo neovisne propagande u židovskom i nežidovskom svijetu.

25.660 funti — primici Keren Kajemeta u aprilu. Mjesec april donio je opet Keren Kajemetu porast njegovih primitaka. Razna sabiranja odbaciše u tom mjesecu iznos od D 25.660 funti prema 14.547 LE u istom mjesecu prošle godine. Ukupni primici Keren Kajemeta iznose od 1. 10. 1924. do 30. IV. 1925. LE 133.707 nasuprot svoti od LE 76.097 u istoj periodu lanijske godine.

Iz Palestine

2500 useljenika u mjesecu aprilu. Prema podacima, koji su neslužbeno javljeni iz Jerusolima, ušlo je u mjesecu aprilu u Palestini 2500 židovskih useljenika. Rekordni broj imigracije postigao je dosada mjesec mart, kad je ušlo u zemlju 3300 imigranata.

Jerusolimsko sveučilište. Na judaističkom fakultetu hebrejskog sveučilišta bit će u ljetnom semestru 1925. ova predavanja: dr. Epstein, Uvod u kritiku tekstova Mišne; Talmud, Toseita, Dr. Klein, Knjiga sudija i knjiga Samuelova; Samaritanci; izabrani odsječci iz nauke o Palestini; Benjamin iz Tudele. Dr. Schwabe, Grčki, Latinski. Aharan, Zoologija prema bibliji i talmudu. Dr. Mayer, Arapska gradjevna umjetnost u Jerusolimu.

Mjere, da se spasi palestinska žetva. Poljoprivredni departement palestinske Egzekutive poduzimlje energične mjere, da spasi žetvu u cijonističkim naselima u Emeku i u dolini Jordana, koja je veoma ugrožena zbog nestašice vode. Planira se konačno uređenje naprava za djelomično natapanje zemljišta, kojima bi se omogućilo kolonijama, da unatoč suši uspješno gaje povrće za vlastite potrebe svojih stanovnika i za prodaju na trgu, pa da se ovom granom gospodarstva mogu kolonije u glavnom koristiti za slučaj da ostali plodovi postradaju. Isto se tako tretira pitanje, da se na zemljištu Keren Kajemeta u Nurisu sa njegovim raznim naseljima, koja su izgrađena sredstvima Keren Hajesoda, urede velike naprave za natapanje i da se tako koliko je god moguće osigura poljoprivredna produkcija od šteta, koje joj nanosi pomanjkanje oborina.

Schocken u Palestini. Governor Keren Kajemeta, član Financijskoga i Gospodarskoga Vijeća Cijonističke Egzekutive, gosp. S. Schocken, jr. iz Zwickau boravi već od sredine marta u Erec Jisraelu.

Gosp. Schocken je po nalogu Egzekutive, Financijskoga i Gospodarskoga Vijeća i Direktorija Keren Kajemeta poduzeo da provede neka istraživanja gospodarsko političkoga karaktera, pa će rezultate toga svog istraživanja podastrijeti kompetentnim institutima još prije samoga kongresa.

Barun Edmund de Rothschild u Palestini. Barun Edmund de Rothschild, osnivač i podupiratelj židovske poljoprivredne kolonizacije u Palestini stigao je sa svojom jahtom 8. maja u Bajrut, odakle se je uputio u Palestinu, da posjeti židovske kolonije.

Posjet osamdesetogodišnjeg filantropa u Palestini dočekaše poglavito stari kolonisti s velikim veseljem. Među ovim kolonistima ima ih

mnogo, koji se još sjećaju barunova posjeta u godini 1883. Barun Rothschild došao je ka kolonistima otvorenih ruku, dao im je zemlje, kuće i orudje pod lakim uvjetima i osnovao proizvodnju vina, koja je doskora kolonije Rišon le Cijon, Rehobot, Zihron Jaakov, a i neke druge učinila cvatućim naseljima. Da se njegovo djelo u Palestini nastavi i iza njegove smrti, osnovao je barun Rothschild pred više od jedne godine društvo »Palestine Jewish Colonisation Association« (PICA), kojoj je predsjednik njegov sin barun James de Rothschild.

Oprosní posjet Herberta Samuela u kolonijama. Vrhovni Komesar započeo je već da posjećuje židovske kolonije, da se od njih oprosti. Ovih je dana boravio u Galileji. U Zihron Jaakovu sastao se s baronom Edmundom Rothschildom i Sokolovom. Sir Herbert Samuel prisustvovao je u koloniji Afule svečanom otvorenju sirotinjskog doma za židovske sirote, kojima su roditelji stradali u pogromima u Ukrajini. U svom govoru kazao je, da se nada i da želi, da će se te nesretne sirote u tom domu odgojiti za dobre i radine stanovnike Palestine.

Nahum Sokolov rekao je u svom govoru Samuelu među ostalim i ovo: »Židovska zajednica u Erec Jisraelu primila je na znanje vijest o Vašem odstupu nakon dovršene petgodišnje djelatnosti kao Vrhovni Komesar s osjećajem dubokog i iskrenog žaljenja. A mi ipak ne napuštamo nadu, da ćete se doskora povratiti k nama i zajedno saradivati, da se postigne sretna budućnost ove zemlje.«

Dar palestinskih židovskih književnika Keren Kajemetu. Tel Avivska sekcija Udruženja palestinskih književnika izdala je lijepu malenu knjigu, koja je namijenjena kao dar Keren Kajemetu. Knjižica imađe priloge Ahad Haama, Ben Ciona, Ašera, Baraša, Smoljanskoga i drugih. Sve troškove izdavanja ove knjige namirili su Udruženje palestinskih književnika u Tel Avivu i tiskara Hapoel Hacaíra, a prihod od prodaje dobiva Keren Kajemet.

Zajam Keren Hajesoda za školu u Hajfi. Palestinska Cijonistička Egzekutiva zaključila je, da iz sredstava Keren Hajesoda dađe zajam od 1000 funti za gradnju hebrejske pučke škole u Hajfi. Američki Židovi u Hajfi, koji se mnogo interesuju za tu školu, izjavili su pod vodstvom gosp. Isaac Harrisa iz Bostona da su spremni, da za gradnju škole namaknu preostalu potrebnu svotu od 3.000 funti, pa su na ime ove svoje obveze uplatili već 1000 LE.

Oslobodjenje domaćeg pamuka od desetine. U svrhu pomaganja kulture pamuka odredila je palestinska vlada, da se za vrijeme od dvije godine sva pamučna žetva u Palestini oslobodi od svakoga oporezovanja. To vrijedi i za pamuk, koji je zasadjen i prije objavljenja ove odredbe.

Radi se o porezu desetine, koji se mora da pada od svakoga ploda. Do nedavno je taj porez, stara turska i orijentalna uredba, iznosio 12 i po procenata svega ploda, ali je zbog dobrog rezultata prošle financijske godine snižen na 10 posto.

Izbori za gradsku upravu u Tel Avivu. Na temelju nedavno provedenih izbora sastavljeno je gradsko poglavarstvo ovako: 14 zastupnika radnika, 4 kućevlasnika, 4 najamnika, 4 Sefarda, 4 Jemeničana, 4 ortodoksa, 4 soliste nacionalaca, 4 neovisnih i 4 člana manjih stranaka.

Gradnja velikog hotela u Tel-Avivu. Kako »Haarec« javlja, počinje vlasnik Allenby hotela u Jerusolimu, Bersky, da gradi veliki hotel u Tel Avivu, koji će se sagraditi preko puta gradske kuće u Rothschildovoj aleji.

Tvornica bonbona u Hajfi. U Hajfi ima tvornica bonbona »Hadar«, koja radi s kapitalom od LE 700. Osam ljudi stalno su u njoj zaposleni. Tvornica proizvodi marmelade, konfekte i različite vrste čokolade. Produkti se većinom prodaju u sjevernom distriktu.

Gradnja velike tvornice macota u Hajfi. »Grands Moulins de Palestine« u Hajfi počinje ovih dana sa gradnjom velike trokatne tvornice macota. Planovi su izradjeni po američkim uzorima. Gradnja će zajedno sa mašinama, koje odgovaraju najmodernijim zahtjevima, stajati oko 12.000 funti. Dnevna maksimalna produkcija iznositi će oko 12 tona, a najveći će dio biti određen za eksport. Tvornica će odmah iza sukota započeti produkcijom pod paskom nadrabinata. Gradnju tvornice preuzeo je Solel Bone.

Arapí u Hebronu za židovskoga liječnika. »Hadasa« u Jerusolimu primila je prešnu peticiju Arapa u Hebronu, u kojoj se moli, da »Hadasa« ostavi ondje liječnika, koji bi trebao odanle da ode. Peticiju su potpisala 83 arapska stanovnika, među njima šeići, učitelji, trgovci, suci i ugledni građani. Peticija glasi ovako:

»Čuli smo, te postoji namjera, da se liječnik židovske općine u Hebronu dr. Bruchin premjesti u Jerusolim. On je svojim sposobnostima, svojom prijaznošću i svojim jezičnim znanjem stekao ljubav u svega stanovništva grada i okolice tala, te ga veoma cijene svi pacijenti, koje je izliječio. Molimo stoga u ime čovječnosti, da se gospodinu dr. Bruchinu dopusti, da ostane na svom dosadašnjem mjestu.«

Novi grad u Emeku. Na mjestu sela Afule, koje nedavno prešlo u židovsko vlasništvo trebao bi se kako je poznato osnovati nov, veliki grad kao centralna točka za židovska naselja u Emeku. Potrebno zemljište koje zaprema nekih 6000 dunama osigurala su društva American Zion Commonwealth i Mešek. Plan predviđa grad od 30.000 duša. Ponaš prije treba da se nasale 1000 porodica. Prvi naseljenici počet će doskora da grade 50 kuća i škola a i jedan hotel. Vode se pregovori o gradnji velikih skladišta. Sa Solel Bone-om sklopljen je već ugovor o gradnji cesta za iznos od 30.000 LE. Planove za taj novi grad izradio je arhitekt avraama. O imenu grada nije stvorena konačna odluka. Predloženo je pored ostalih imena i ime »Arbaí« po jednom filistejskom gradu, koji se spominje u knjigama proroka i koji se je nalazio otprilike, ondje, gdje bi se imao da osnuje novi grad. Budući da se mnogi protive tom imenu obećao je Nahum Sokolov, da će naći prikladnije ime.

Iz Jugoslavije

IZBORI ZA GRADSKO ZASTUPSTVO U ZAGREBU.

U nedjelju, dne 10. o. mj. obavljen je u Zagrebu izbor gradskih zastupnika. Kao što je poznato, određeni je ovaj izbor za popunjenje 25 žrebom otpalih mandata gradskih zastupnika. Izlučivanje mandata žrebom jest anomalija kod izbora po proporcionalnom sistemu, jer konačni omjer mandata ne daje pravu sliku jakosti pojedinih grupacija u građanstvu, već zavisi o slučaju, budući da pojedine grupe mogu ostati sasvim pošteđene, a manje grupe opet mogu biti posvema eliminirane iz gradskog zastupstva. Borba malih grupa je uvelike otežćana i radi toga, jer je zbog manjeg broja mandata količnik znatno veći. Kod ovih izbora natjecalo se 11 listina za 25 mandata. I pored svega toga izborna borba nije, kao što bi se očekivalo, bila ovaj put vodjena onom žestinom kao kod prijašnjih izbora, pa je ova okolnost dala naslučivati, da za ove izbore ne vlada u građanstvu velik interes. Dan izbora prošao je mirno; pred izbornim lokalima nije bilo nikakova života, jedino je stranka prava dijelila letake. Iza izbora nije bilo nikakvih manifestacija ni demonstracija.

Židovi grada Zagreba istupili su i ovaj put svojom zasebnom listinom. Njihov je položaj kod ovih izbora bio malo težji, jer su kod žrebanja ispala oba židovska zastupnika. Nehaj građanstva prema ovim izborima, glasovalo je jedva 48% izbornika, zahvatio je i židovske izbornike. Koje li razlike između ovih i prijašnjih izbora! Ovaj put se gotovo nijedna velika skupština nije održala, već jedino 2 javna sastanka, a razaslalo se tek nekoliko letaka. Židovi se ipak odazvaše pozivu i u relativno lijepom broju pružili tako dokaz, da su dobro disciplinirani, a ujedno kako je dosadašnji rad urodio lijepim plodom. Sve su novine zabilježile činjenicu, da je pored svega što je izbornoj žari pristupio

samo vrlo malen postotak izbornika, broj glasova za židovsku listinu u apsolutnoj visini porasao. Od 840 židovskih glasova dobila je listina dra. Kona 742 t. j. 88.7%.

I ako su nam ovi izbori pokazali, koliko ima svijesnih Židova, što su došli na biralište i bez intenzivnije agitacije, bila bi pogreška, kad bi se na to oslonili. Treba ono, što smo na organizaciji stvorili izgraditi i valja poraditi na proširenju naših redova tako, da će se našem pozivu vazda odazvati pretežita većina zagrebačkog židovstva, kao što je to dosad uvijek bilo.

*

Postoji u Zagrebu jedno društvo, ne usudjujemo se ga nazvati židovskim, premda su samo Židovi njegovi članovi, jer bi sa svih strana bilo prosvjeda, a koje se ne ističe suviše svojim radom. Tek se javlja i dozivlje time židovskoj i nezidovskoj javnosti u pamet, da i ono egzistira. Ima stvari i događaja, prema kojima »mora« da zauzima svoje stajalište. Tako se i sad kod gradskih izbora javio opet »Narodni Rad«. U jednoj plaćenju anonsi protestira najodlučnije protiv listine dra. Kona, koja se nazivlje židovskom, i pozivlje sve izraelitske sugrađane, da kod izbora glasaju »po svojem uvjerenju«.

Imade u te gospode političke rutine u izborima i razumne opreznosti za borbu sa svojim protivnicima. Ona su svijesna snage svoje izborne anonse medju »domaćim« i »zagrebačkim vijestima« počela s njenim objavljenjem do posljednjega dana, da efekat bude odlučniji i presudniji. Nema u njih straha od odgovora cionista — jer da su prije dali svoj oglaš, cionisti bi odgovorili — nego im je upravo njihova spomenuta rutina nalagala, da onako »muževno« i »gordo« istupe protiv »separatističkih cionista«.

I gle čuda! Židovi grada Zagreba poslušashe njihov savjet. Odazvali su se njihovome pozivu i glasovali su po svojem uvjerenju. Tek se bojimo, da rezultat ne će biti po čefu gospode oko »Narodnog Rada«.

Ne ćemo i opet da polemišemo s tom gospodom, koja svoje židovstvo otkrivaju uvijek onda, kad treba ometati pozitivni židovski rad. Židovi grada Zagreba pokazali su i ovaj put da samo grupa svijesnih Židova može i smije da govori u njihovo ime. Izbori su prošli i »Narodni Rad« može da ne radi, da lijepo i spokojno miruje, dok ga opet ne obuzme ljubina i kivnost na cioniste, što su javno istupili.

Iz Sjednice Radnoga Odbora. Radni je Odbor na svojoj sjednici od 11. o. mj. primio do znanja dopise mjesne organizacije u Novom Sadu, u kojemu javlja rezultat izbora za novi odbor društva i izvješćuje o stanju pokreta i šekelske akcije; zatim razne dopise drugih mjesnih organizacija i sumišljenika; nadalje pročitan je protesni brojav mjesne organizacije u Sarajevu u stvari šekelske akcije, te je zaključeno, da se energično i obrazložno odbiju neosnovani napadaži na Radni Odbor, koji da je šekelsku akciju te mjesne organizacije oteščavao. O tome incidentu izvještavaju se opširno i predsjednik S. C. g. Dr. David Alkalaj u Beo-

gradu, kao i potpredsjednik g. Dr. Moric Levi u Sarajevu. Nakon riješenja drugih tekućih agenda referira naš zemljak Arje Levanon, koji je doputovao iz Palestine, o potrebama naše kolonije, a zatim je raspravljeno o načinu, kako da se namakne ostatak svote, koja je potrebna za izgradnju te kolonije.

POVJERENICIMA KEREN KAJEMETA!

Za dva tjedna slavit će židovstvo blagdan Šavuot, jedan od onih dana, koji nas jače sjeća da smo nekad bili seljački narod, vezan uz svoju grud, koji je u ovim danima slavio blagdan žetve.

Hoćemo opet da se sljubimo sa zemljom i da opet slavimo Hag habikurim. I zato nam je prva dužnost, da izdašno podupiremo Geulat haarec.

Tradicionalno se u nas slavi taj dan priredjivanjem

cvjetnog dana

u korist Keren Kajemet LejIsraela.

Podsjećamo naše povjerenike na to, da je ovo posljednja akcija u ovom četvrtogodištu i da je treba iskoristiti, da svako mjesto namakne propisani kontingent. Neka u našoj narednoj statistici nijedno mjesto ne figurira u rubrici neispunjenoga kontingenta!

Uprava Keren Kajemet LejIsrael.

Darovi za halučku farmu. Jevrejska Vjeroispovjedna Opština sefardskog obreda u Sarajevu darovala je za Jugoslavensku halučku farmu iznos od Din. 3000.

Žid. oml. udruženje »Max Nordau« u Slatini darovalo je od prihoda svoje purimske zabave Din. 1000.

Lag baomer - priredba u Narodnom Kazalištu u Tuškancu. »Židovsko Omladinsko Kolo« priredjuje u subotu 16. maja u 8 i pol sati na večer koncertnu akademiju sa plesom u korist Keren Kajemeta. Na programu sudjeluju naši mladi umjetnici Tibor Dukas (violina), Egon Goldner (klavir), Elekoš Vukelich (balet), a »Makabijej« uzorni odio izvest će »Historiju židovstva«. Poslije koncertnog dijela održaje se uz muziku savske divizije zabava sa plesom.

Ulaznice dobivaju se u trgovini Lion, Jurišićeva ulica 1, gdje se vrši reklamacija pozivnica i rezerviranje stolova.

IZ RADNOGA ODBORA SAVEZA ŽIDOVSKIH OMLAD. UDRUŽENJA (Zagreb, Ilica 31, III. kat.)

1. Izvještaj o Lag-baomer-priredbama treba poslati R. O. u što kraćem roku. Neka udruženja ne zaborave poslati 10% prihoda od ovih priredaba Savezu.

2. Razaslan je cirkular kulturnog referenta, pa treba udruženja da točno provedu upute toga cirkulara.

3. Udruženja neka se pripravljaaju za cionistički kongres u Wienu. Neka marljivo prate sve članke u svim židovskim novinama i časopisima, napose u »Židovu« i »Wiener Morgenzeitungu« (brojevi od svakog ponedjeljka), da budu upućeni u sva kongresna pitanja.

4. Savezna knjižnica: Ponovno se pozivaju sva Sav. Udruženja, koja još nijesu našem zahtjevu udovoljila, da pošalju Sav. Knjižnici one knjige, koje imaju u više egzemplara, jer je to jedini način, kako će se moći izgraditi velika Savezna Knjižnica, koju naša udruženja nužno trebaju. Upozoravaju se udruženja, do mogu od spomenute Knjižnice besplatno pozajmiti potrebne knjige, koje ne posjeduju, pak se je već više društava poslužilo tom

pogodnosti. Poželjno je, da to učine i ostala savezna društva, ukoliko im je to potrebno.

5. Ured za nabavu knjiga. Ovaj je ured u više navrata saveznim udruženjima i pojedincima pribavio razmjerno veoma jeftino razne knjige iz inostranstva. Knjige su redovito mnogo jeftinije nego kod knjižara, a jeftinije i od nakladnih cijena, budući da uživamo popust kod mnogih stranih nakladnika. U idućem broju »Židova« izaći će popis knjiga, koje možemo odmah dobiti.

6. Centralni ured za posudjivanje knjiga. Umoljavaju se hitno sva udruženja, ukoliko to još nisu učinili, da nam pošalju popis svojih knjiga, koji trebamo radi evidencije. Budemo li imali potpuni popis sviju udruženja, moći će si po našoj odredbi jedno društvo od drugoga pozajmiti one knjige, koje upravo treba. Dužnost je i u vlastitom interesu svih udruženja, da taj popis što prije pošalju, kako bi gornji ured mogao pojačati svoju djelatnost.

Židovsko Narodno Društvo u Zagrebu. koje je kao što je poznato preuzelo brigu za obezbjedjenje hebrejske nastave, zaključilo je obratiti se na židovsko pučanstvo, da i ono podupire nastojanje društva i to mjesečnim prinosima od 20 dinara, da bi se osigurao nesmetani rad dosadanih tečajeva. Mi smo uvjereni, da će svi prijatelji hebrejskog jezika rado podupirati nastojanje židovskog narodnog društva te obilato doprinijeti uzdržavanju hebrejskih tečajeva. U ovim tečajevima uči većinom omladina, koja nije u stanju da sama dađe veće prinose za učenje, pa će se vjerojatno naći dovoljan broj podupiratelja, koji će priskočiti u pomoć Židovskom narodnom društvu i pomagati jedan od najdragocijenijih i najvažnijih radova na polju kulturnoga našega djelovanja.

Ilonka Singer rođ. Weiss

Poldi Singer

vjenčani

Bjelovar, 12. maja 1925.

Lag-baomer priredba

Žid. Omladinskoga Kola u Zagrebu.

U okviru Lag-baomer akcije za Keren Kajemet priredjuje Žid. Oml. Kolo u

subotu dne 16. maja

u 8 i pol sati uveče u

Kazalištu u Tuškancu

priredbu sa

koncertom i plesom

Natječaj.

Izraelitska Bogoštovna općina u Zagrebu popunjuje mjesto:

1. **općinskoga tajnika**, akademski naobraženoga i u knjigovodstvo veržiranoga,

2. **poreznoga** također u knjigovodstvo i blagajničko poslovanje upućenoga činovnika.

Reflektanti, koji treba da su državljani kraljevine SHS. punoljetni i neporočnoga života neka podnesu obloženu molbu općinskom predsjedništvu do najzad 15. juna 1925.

**Predsjedništvo
Izraelitske Bogoštovne Općine
Zagreb.**

Natječaj.

Izraelitička bogoštovna općina u Vukovaru traži glazbeno obrazovanoga

kantora

koji obavlja službu u hramu uz pratnju kora i orgulja. Isti mora biti vješt, šohet i bodek, te baal kore. Plaća prema pogodbi. Nastup službe 1. septembra o. g. i prije. Ponude neka se šalju do 10. juna o. g. potpisano predstojništvu. Putni trošak nadoknadjuje se samo pozvanima.

U Vukovaru, 15. maja 1925.

**Hinko Steiner
predstojnik.**

STAKLANA

BRAĆA GROSS

ILICA 84. ZAGREB Telefon 12-27.

Veletrgovina stakla porculana i kuhinjskog pribora.

Najjeftinije vrelo za nabavu:

Svih vrsti stakla

Porculana

Svjetiljaka

Ogledala

Okvira

Staklenih ploča

Raznog kuhinjskog pribora

NA MALO I VELIKO

Najveći izbor letvica za okvire.

Vlastita radiona okvira za slike i ogledala.

Natječaj.

Izraelitska Bogoštovna Općina u Zagrebu raspisuje natječaj za mjesto

kantora

Reflektanti, koji treba da su punoljetni, neporočni, muzikalno izobraženi sa židovskom naobrazbom, vrsni predmolitelji i osobito vješti čitanju Tore, neka podnesu obloženu molbu općinskom predsjedništvu do najzad 15. juna 1925.

Putni će se trošak naknaditi samo onima, koji će se izričito pozvati na pokusno predavanje. **Predsjedništvo
Izraelitske Bogoštovne Općine
Zagreb.**

Traži se spremna

odgojiteljica

koja je svršila kakovu odgojnu ili pedagošku školu i koja može dati djetetu židovski odgoj. Ista mora znati savršeno hrvatski, dobro njemački i francuski.

Detaljnije kondicije i ponude na g.
ALBERTA ALTARCA, SARAJEVO
Salamonova palača 3. kat desno.

**J. B. SOELLNERS Nachf. A. G.
REISSZEUGFABRIK
NÜRNBERG**

Glavno zastupstvo za kraljevinu S. H. S.

Dioničarsko društvo

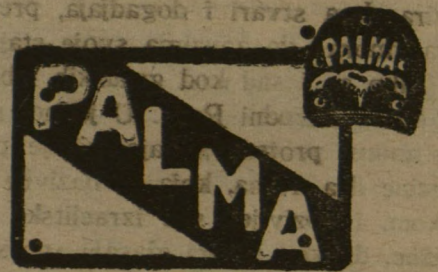
„MERKUR“
veletrgovina i konfekcija papira
ZAGREB, lica 31. Telef. 17-93.

Bista Dr. Theodora Herzla

Prvorazredna imitacija bronza. Prvoklasna ova bista izradjena je iz tvrdog olova galvanizovano sa 30% bronza. Cijena samo **Dinara 160**

Samoprodaja: **zagrebačko skladište papira
A. BLAU, ZAGREB**
Strossmayerova ulica 6, u dvorištu desno
Na skladištu sve vrsti figura.

Nosite radi njihovih mnogih prednosti

Kaučuk pete i potplate.

„MACHER“

Agentura za prodaju kuća i zemljišta.
Berislavićeva 4. - ZAGREB - Telefon 16-67.

Industrijalci, Banke-Bankari, Dioničarska društva, Amerikanci, advokati, lekari, senzali, trgovci, veliki i mali posjednici najprije, najlakše, najbrže, najjeftinije, najuspješnije možete kupiti-prodati kuće, vile, vinograde, gradilišta zemljišta, veleposjede, ako se obratite na opšte sa svog dorbog glasa poznatu koncesioniranu i sudbeno protokoliranu tvrtku **„MACHER“**

PAMUK

sve vrsti i
u svim brojevima

Žuti — bijeli — farbani

A. ROMANO

ZAGREB,

Boškovićeve ulica broj 15

Brzjaviti: **DIANA** Telefon broj 23-66

MOLINO

žutica platno

šifoni

vata (za poplune)

Tvornica umjetničkog pokućstva

BOTHE i EHRMAN D. D. ZAGREB

Tvornica:

Zagreb, Savska cesta broj 25.

Telefon broj 14 i 19-99.

Prodavaona:

Zagreb, Ilica 38. ulaz Mesnička ul.

Telefon broj 17-76.

Podružnica:

Beograd, Kralja Petra ulica 20.

Komisijona skladišta:

Braća Stožir k. d., Bjelovar,

lavoslav Dukelić, Gospić,

Depolo i Stipčić, Sušak,

Janković i Grujić, Niš,

Lazar Atanasijević i kompanija Skoplje,

Josip Pijavić, Split.

— Proizvadjia: pokućstvo svih vrsti i slogova, kompletni uređaj za stanove, banke, hotele, kavane i restoracije. —

SKLADIŠTE TAPETA I KOŽNIH GARNITURA.